

[Hlavní stránka](#)

ZOO report Profi 4/02

[Vývoj kolekce ptáků v Zoo Brno](#)

[Přehled druhů ptáků v Zoo Brno \(Část 1\)](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Vývoj kolekce ptáků v Zoo Brno

Již při otevření brněnské zoologické zahrady tvořili ptáci nejpočetnější část vystavovaných zvířat, druhové složení však bylo zcela jiné než v současnosti. Vedle různých plemen domácích druhů zcela převládaly druhy naší fauny a nejběžněji chované druhy bažantů, papoušků a drobných pěvců. V místech nynější expozice Tygří skály byl před tehdejší fořtovnou (nyní rest-aurace U Tygra) nevelký dvůr s klasickým starobylym holubníkem pro moravské pštrosy a další plemena holubů. V rohu dvorku, po kterém se procházeli představitelé různých plemen kura domácího, stála voliéra pro hrdličky chechtavé a holuby pávíky. Cestu vedoucí k současné expozici lachtanů a do zadní části zoo k medvědům brtníkům lemovaly voliéry s bažanty obecnými, stříbrnými a diamantovými. V dalších voliérách byly chovány naše sovy jako puščík obecný, kalous ušatý, sova pálená a výr velký. Na místě nynějšího výběhu emu hnědých stály dvě klece pro sojky, straky, kavky a pro krkavce. Všechny tyto klece a voliéry jsou dnes již jen vzpomínkou a minulostí zoo. Poslední z nich, která stávala naproti nynějším medvědům syrským, byla zbourána v roce 1995. V prvních letech po otevření zoo se počet chovaných druhů ptáků rychle zvyšoval, a to zejména o dravce, hrabavé, pěvce a vodní ptáky. Stavěla se celá řada větších voliér a byla vybudována na svou dobu velká voliéra pro dravce. Byli v ní chováni orli královští, orl křiklavý, orl stepní a luňáci hnědí. V nevelké voliére se rozmnožovaly šámy belořitné a slavíci obecní. Odchovaná mláďata slavíků pracovníci zoo vypouštěli do volné přírody v naději, že se na Mniší hoře podaří obnovit přítomnost druhu, který tam v minulosti žil a hnízdil. Podstatná část i těchto voliér již neexistuje. Jaké byly tehdy požadavky na expozice ptáků,

nejlépe ukazuje jedna ze dvou dosud dochovaných klecí, v níž nyní žije pár psíků mývalovitých. Tento malý prostor původně sloužil chovu vodních ptáků. Nejprve to byly různé druhy kachen a později kormoráni obecní a rackové stříbřití a chechtaví. Naše sovy, k nimž přibyla i sovice sněžná, našly poněkud lepší podmínky ve druhé zachované voliére, v takzvané soví čtyřkleci. V průběhu dalších let zde našly své umístění i některé druhy dravců jako poštolky obecné, káně lesní a káně rousná, včelojed lesní, krahujec obecný, jestřáb lesní, pochop rákosní, luněc šedý či sup mrchožrout. Nad výběhem medvědů hnědých, v místě připomínajícím lom, měla být vybudována skutečně velká kupolovitá voliéra pro další dravce. Tento projekt se však bohužel dosud neuskutečnil a místo toho byla v roce 1976 postavena pro dravce voliéra nová. I když byla výrazně větší, zachovala si svůj původní ráz jednoduchého ležatého kvádru. Kromě orlů v ní byli později umístěni i kondor americký, supi hnědí, supi ušatí a luňáci červení. Vedle této voliéry stávala menší voliéra pro supy bělohlavé, kteří v letech 1963 až 1965 odchovali tři mláďata. Na opačnou stranu od již zmíněné fořtovny,

z níž se stalo původní ředitelství zoo, směrem k nynější správní budově, byla na přelomu 50. a 60. let vybudována takzvaná ptačí alej. Ta se ve své původní podobě, až na jednu výjimku, zachovala dodnes. Na jejím začátku stojí nyní robustní voliéra s hoky rudými, která byla původně určena pro velké druhy arů. Na jejím místě stávala jednoduchá dřevěná čtyřklec pro naše pěvce jako pěnkavy, zvonky, čížky, stehlíky, dlasky a rovněž pro běžné druhy drobných exotických pěvců. V ostatních voliérách byly podobně jako v současnosti chovány menší druhy papoušků, ale i exotičtí pěvci jako snovači, rýžovníci, amandiny, leskoptve či majny. Alej byla zakončena nejstarší dosud dochovanou stavbou v zoo, takzvaným pavilonem ptáků. V roce 1959 byl zakoupen jako starší typová drůbežárna a měl sloužit pouze dočasně. Byla zde chována celá řada exotických druhů, např. tukani, zoborožci, dvojzoborožci indiští, ale i velké druhy arů. I přes chovatelsky nevyhovující podmínky se zde podařily ve své době zcela ojedinělé odchovy arů araraun. V letech 1961-1978 jich zde bylo odchováno 29. V roce 1967 se v prostoru současných výběhů tygrů sumaterských a levhartů cejlonských začaly budovat dva výběhy s bazény pro vodní ptáky. Návštěvníci zde mohli vidět mnoho nejrůznějších druhů, a to od pelikánů bílých a kadeřavých, labutí velkých, zpěvných a černých přes velké druhy hus (bernešky kanadské, husy velké, polní, malé, běločelé a sněžní) až po husice rezavé a liščí a celou řadu druhů kachen (zrzohlávky rudozobé, poláky velké, kopřivky obecné apod.). Byly zde chovány i tak vzácné druhy jako labuť černokrká, berneška rudokrká, berneška bělolící, čírka sibiřská či hvízdák chilský. Útočiště zde našly i

volavky popelavé a červené, kvakoši noční a čápi bílí i černí. V roce 1971 byla vedle stávajících dvou expozic vybudována expozice třetí pro plameňáky růžové, kubánské a chilské. Při výstavbě Tygrích skal byly tyto výběhy zrušeny a dva bazény posloužily jako základ vodních nádrží ve výběhu tygrů a levhartů. Představitel řádu běžců chovala Zoo Brno již od prvních let své existence. Prvá ohrada pro australské emu hnědé stávala vedle rybníčku pro vodní ptáky. Teprve s rozšiřováním zoologické zahrady do horní části Mniší hory se začaly chovat i další druhy této skupiny ptáků. Po otevření obřího výběhu Safari v roce 1980 mohli návštěvníci mezi antilopami, zebry a žirafami uvidět i africké pštrosy dvoupřsté. Před tímto výběhem byla později, v roce 1995, otevřena malá expozice australské fauny. Vedle klokánů Benettových zde jsou vystavováni i kasuáři přílboví. Od roku 1999, po přeměně jednoho z výběhů pro gepardy na výběh jihoamerických zvířat, chováme zde společně s kapybarami, marami patagonskými i nanduy pampové. Ve spodní části zoo ve výběhu před expozicí malých koček chováme již mnoho let emu hnědé. Na horním konci hlavní návštěvnícké cesty, proti výběhům kopytníků, byl v roce 1987 otevřen nový velký pavilon exotických ptáků. Již od otevření zde vedle pěti běžnějších druhů velkých arů byly chovány takové vzácné druhy jako ara hyacintový, amazoňan kubánský, kakadu palmový či skupina kakadů moluckých. V současnosti zde mohou návštěvníci vidět velmi vzácné vasy velké z Madagaskaru, nestora keu z Nového Zélandu nebo jihoamerického aru horského. Své umístění zde našla i skupina více než 40 žaků šedých, z nichž většina byla na jaře roku 2002 zabavena pašerákům zvířat. V budoucnu bude tento pavilon přestavěn na pavilon australské fauny, kde budou ptáci pochopitelně tvořit velmi významnou a početnou část vystavovaných živočichů. U návštěvníků jsou velmi oblíbení ptáci, kteří se volně pohybují po území zahrady. Od otevření zoo veřejnosti se tak příchozí mohou setkávat s pávy korunkatými. V prvních letech existence zoo je doplňovala i různá plemena domácích holubů a kurů, jež v 80. letech nahradily perličky kropenaté a divocí kurové bankivští. Od roku 2002 vychází budování nových výběhů i voliér z nové expoziční koncepce Zoo Brno. Ta předpokládá výrazné rozšíření počtu chovaných druhů, a to až na čtyřnásobek současného stavu, a jejich začlenění do jednotlivých komplexních tematických expozic. Za dobu své existence, tj. od roku 1953, chovala Zoo Brno 354 druhů, poddruhů a domestikovaných forem ptáků.

RNDr. Bohumil Král, CSc.

Emil Štiss

Přehled druhů ptáků v Zoo Brno (Část 1)

Uváděný seznam zahrnuje všechny druhy, poddruhy a domácí plemena ptáků chované v Zoo Brno od otevření zoo v roce 1953 až do konce roku 2002.

Pštrosové / Struthioformes

1. Pštros dvoupřstý	<i>Struthio c. camelus</i>

Nanduové / Rheiformes

1. Nandu pampový	<i>Rhea americana</i>

Kasuárové / Casuariiformes

1. Kasuár přilbový	<i>Casuarius casuarius</i>
2. Emu hnědý	<i>Dromaius novaehollandie</i>

Potáplice / Gaviiformes

1. Potáplice severní	<i>Gavia arctica</i>

Potápky / Podicipediformes

1. Potápka roháč	<i>Podiceps cristatus</i>
2. Potápka rudokrká	<i>Podiceps griseigena</i>
3. Potápka černokrká	<i>Podiceps nigricollis</i>
4. Potápka malá	<i>Tachybaptus ruficollis</i>

Veslonoží / Pelecaniformes

1. Pelikán kadeřavý	<i>Pelecanus crispus</i>
2. Pelikán bílý	<i>Pelecanus onocrotalus</i>
3. Kormorán velký	<i>Phalacrocorax carbo</i>

Brodiví / Ciconiiformes

1. Volavka popelavá	<i>Ardea cinerea</i>
2. Volavka červená	<i>Ardea purpurea</i>
3. Volavka rusohlavá	<i>Bubulcus ibis</i>
4. Kvakoč noční	<i>Nycticorax nycticorax</i>
5. Bukač velký	<i>Botaurus stellaris</i>
6. Bukáček malý	<i>Ixobrychus minutus</i>
7. Nesyt africký	<i>Mycteria ibis</i>
8. Zejzob africký	<i>Anastomus lamelligerus</i>
9. Čáp bílý	<i>Ciconia ciconia</i>
10. Čáp černý	<i>Ciconia nigra</i>
11. Ibis posvátný	<i>Threskiornis aethiopicus</i>
12. Ibis hnědý	<i>Plegadis falcinellus</i>

Plameňáci / Phoenicopteriformes

1. Plameňák kubánský	<i>Phoenicopterus r. ruber</i>
2. Plameňák růžový	<i>Phoenicopterus r. roseus</i>
3. Plameňák chilský	<i>Phoenicopterus chilensis</i>

Vrubozobí / Anseriformes

1. Labuť zpěvná	<i>Cygnus cygnus</i>
2. Labuť velká	<i>Cygnus olor</i>
3. Labuť černá	<i>Cygnus atratus</i>
4. Labuť černokrká	<i>Cygnus melanocoryphus</i>
5. Husa velká	<i>Anser anser</i>
6. Husa běločelá	<i>Anser albifrons</i>
7. Husa polní	<i>Anser fabalis</i>

8.	Husa malá	<i>Anser erythropus</i>
9.	Husa sněžní	<i>Anser caerulescens</i>
10.	Husa tibetská	<i>Anser indicus</i>
11.	Berneška velká	<i>Branta canadensis</i>
12.	Berneška bělolící	<i>Branta leucopsis</i>
13.	Berneška rudokrká	<i>Branta ruficollis</i>
14.	Husice liščí	<i>Tadorna tadorna</i>
15.	Husice rezavá	<i>Tadorna ferruginea</i>
16.	Husice egyptská	<i>Alopochen aegyptiacus</i>
17.	Husice magellanská	<i>Chloephaga picta</i>
18.	Kachna divoká	<i>Anas platyrhynchos</i>
19.	Kachna skvrnozobá	<i>Anas poecilorhyncha</i>
20.	Kachna bahamská	<i>Anas bahamensis</i>
21.	Čírka obecná	<i>Anas crecca</i>
22.	Čírka modrá	<i>Anas querquedula</i>
23.	Čírka sibiřská	<i>Anas formosa</i>
24.	Hvízdák chilský	<i>Anas sibilatrix</i>
25.	Kopřivka obecná	<i>Anas strepera</i>
26.	Lžičák pestrý	<i>Anas clypeata</i>
27.	Ostralka štíhlá	<i>Anas acuta</i>
28.	Zrzohlávka rudozobá	<i>Netta rufina</i>
29.	Zrzohlávka peposaka	<i>Netta peposaca</i>
30.	Polák velký	<i>Aythya ferina</i>
31.	Polák malý	<i>Aythya niroca</i>
32.	Polák chocholačka	<i>Aythya fuligula</i>
33.	Kachnička mandarinská	<i>Aix galericulata</i>
34.	Kachnička karolinská	<i>Aix sponsa</i>
35.	Husa domácí	<i>Anser anser f. domestica</i>
36.	Husa čínská	<i>Cygnopsis cygnoides f.</i>
	<i>domestica</i>	
37.	Kachna smaragdová	<i>Anas platyrhynchos f.</i>
	<i>atrovirensis</i>	
38.	Kachna rouenská	<i>Anas p. f. domestica</i>
39.	Kachna běžec indický	<i>Anas p. f. domestica</i>
40.	Pižmovka velká	<i>Cairina moschata f. domestica</i>

Dravci / Falconiformes

1.	Kondor krocánovitý	<i>Cathartes aura</i>
2.	Kondor jihoamerický	<i>Cathartes melambrotus</i>
3.	Sup hnědý	<i>Aegypius monachus</i>
4.	Sup ušatý	<i>Aegypius tracheliotus</i>
5.	Sup bělohlavý	<i>Gyps fulvus</i>
6.	Sup bengálský	<i>Gyps bengalensis</i>
7.	Sup mrchožravý	<i>Neophron percnopterus</i>
8.	Včelojed lesní	<i>Pernis apivorus</i>
9.	Luněk šedý	<i>Elanus caeruleus</i>
10.	Luňák červený	<i>Milvus milvus</i>
11.	Luňák hnědý	<i>Milvus migrans</i>
12.	Orel mořský	<i>Haliaeetus albicilla</i>
13.	Orel východní	<i>Haliaeetus pelagicus</i>
14.	Orel bělohlavý	<i>Haliaeetus leucocephalus</i>
15.	Orlík krátkoprstý	<i>Circus gallicus</i>
16.	Moták pochop	<i>Circus aeruginosus</i>
17.	Krahujec obecný	<i>Accipiter nisus</i>

18.	Jestřáb lesní	Accipiter gentilis
19.	Káně Harrisova	Parabuteo unicinctus
20.	Káně lesní	Buteo buteo
21.	Káně rousná	Buteo lagopus
22.	Orel královský	Aquila heliaca
23.	Orel stepní	Aquila rapax
24.	Orel skalní	Aquila chrysaetos
25.	Orel volavý	Aquila clanga
26.	Orel křiklavý	Aquila pomarina
27.	Orel nejmenší	Hieraaetus pennatus
28.	Poštolka obecná	Falco tinnunculus
29.	Poštolka rudonohá	Falco vespertinus
30.	Dřemlík tundrový	Falco columbarius
31.	Ostříž lesní	Falco subbuteo
32.	Raroh velký	Falco cherrug
33.	Sokol stěhovavý	Falco peregrinus

*RNDr. Bohumil Král, CSc.
Emil Štiss*

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/